

Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki w Krakowie

ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU FUNKCJONALNO-UŻYTKOWEGO

opracował: dr inż. arch. Wojciech Wicher

SPIS TREŚCI

Wykaz przywoływanych w tekście opracowań i dokumentów
(załączniki do warunków konkursu)

1.	Wprowadzenie	strona	3
2.	Stan istniejący		6
2.1.	Lokalizacja		6
2.2.	Stan techniczny budynku		8
2.3.	Zestawienie powierzchni		9
3.	Uwarunkowania i wymagania projektowe		9
3.1.	Opis ogólny istniejących uwarunkowań		9
3.2.	Zakres ochrony stanu istniejącego		12
3.3.	Zakres planowanej inwestycji		14
3.4.	Założenia funkcjonalno-użytkowe zagospodarowania działki		14
3.4.1	Dostęp do Galerii		15
3.4.2	Kawiarnia		15
3.4.3	Parking		16
3.5.	Założenia funkcjonalno-użytkowe Galerii		16
3.5.1	Funkcje ekspozycyjne		17
3.5.2	Funkcje edukacyjne		18
3.5.3	Funkcje kulturalne pozostałe		19
3.5.4	Funkcje administracyjno-biurowe		20
3.5.5	Funkcje magazynowo-warsztatowe		22
3.5.6	Funkcje socjalne		24
3.5.7	Funkcje techniczno-instalacyjne		25
3.5.8	Komunikacja wewnętrzna		25
3.6.	Instalacje wewnętrzne i przyłączeniowe		26
3.6.1.	Instalacje podstawowe		26
3.6.2.	Instalacje specjalistyczne		27

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW:

- załącznik nr 10.01. Założenia do programu funkcjonalno-użytkowego - tekst
oprac.: dr inż. arch. Wojciech Wicher, maj 2016
- załącznik nr 10.02. Wrys z mapy sytuacyjno-wysokościowej (02-a), mapa sytuacyjno-wysokościowa do celów projektowych (02-b) z uszczegółowieniem (02-c) i granicami opracowania koncepcji (02-d)
oprac.: 02a – Wydział Geodezji Urzędu Miasta Krakowa, październik 2015
oprac.: 02b-c – mgr inż. Roman Dziedzic, GEOLOT, grudzień 2015
oprac.: 02d – dr inż. arch. Wojciech Wicher, luty 2016
- załącznik nr 10.03. Wrys z mapy ewidencyjnej gruntów (03-abc) z wypisem z rejestru gruntów (03-de)
oprac.: 03a-e – Wydział Geodezji Urzędu Miasta Krakowa, październik 2015
- załącznik nr 10.04. Inwentaryzacja architektoniczno-budowlana
oprac.: KRAKSURV, grudzień 2015
- załącznik nr 10.05. Zbiorcza opinia konstrukcyjna (05-a) z suplementem (05-b)
*oprac.: mgr inż. Roman Paruch, mgr inż. Piotr Sikora,
mgr inż. Piotr Kramarz, grudzień 2015 / luty 2016*
- załącznik nr 10.06. Opinia dot. warunków bezpieczeństwa pożarowego z zaleceniami
oprac.: mgr inż. Andrzej Migas, mgr inż. Krzysztof Zajęc, luty 2016
- załącznik nr 10.07. Opinia dendrologiczna (07-a) z zaleceniami (07-b)
oprac.: dr inż. arch. kraj. Wojciech Bobek, grudzień 2015 / luty 2016
- załącznik nr 10.08. Sondażowe badania archeologiczne
oprac.: mgr Krzysztof Mazur, AUCISSA, grudzień 2015 / luty 2016
- załącznik nr 10.09. Opinia geotechniczna
oprac.: mgr inż. Kamil Wroński, GEOMAX, luty 2016
- załącznik nr 10.10. Tekst kompletny ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kraków – Stare Miasto (10-a), wrys z planu (10-b) oraz wyciąg z ustaleń planu (10-c)
oprac.: 10ab – Biuro Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, luty 2016
oprac.: 10c – dr inż. arch. Wojciech Wicher, luty 2016
- załącznik nr 10.11. Opinia konserwatorska Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie
dr inż. arch. Jan Janczykowski, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, luty 2016
- załącznik nr 10.12. Wybór zdjęć archiwalnych
oprac.: Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, grudzień 2015

1. Wprowadzenie

Nieco ponad pół wieku temu wzrok czytelników jednej z krakowskich gazet przykuł niechybnie chwytliwy nagłówek: „Salon wystawowy przy Plantach nareszcie otwarty!”. Niektórzy być może znaleźli się zeszłego wieczora – 11 września 1965 roku – w tłumie znamienitych gości uświetniającej poprzedzoną ponad sześcioma latami konfliktów, targów i opóźnień inaugurację Miejskiego Pawilonu Wystawowego. W zajęтым przez niego miejscu na styku Plant i Placu Szczepańskiego już wcześniej pulsował żywy rytm kultury i sztuki. U progu dwudziestego stulecia na podłużnej działce należącej do krakowskiego kupca i przedsiębiorcy Romana Drobnera (1843–1913) wzniesiono podług projektu profesora Jana Zawiejskiego (1854–1922) – cieszącego się zasłużoną sławą twórcy tutejszego Teatru im. Juliusza Słowackiego i krynickiego Starego Domu Zdrojowego – budynek w modnym wówczas stylu secesyjnym, mieszczący kawiarnię ochrzczone wkrótce mianem *Drobnerionu*. Popularny punkt spotkań krakowskiej socjety został z czasem zastąpiony mniej mieszczańskim kinoteatrem, dalej kabaretem, i wreszcie... dansingiem. Nobliwa klientela powróciła w 1927 roku, gdy krakowski potentat gastronomiczny Jan Bisanz (zm. 1945) umieścił tu kafeterię *Pavillon* bardziej światowych aspiracjach. Nawet po wielu latach krakowianie z nostalgią wspominali nie tylko wyborną kuchnię, wspaniałe bale karnawałowe i krotochwile bywalców (wśród nich legendarnego aktora Leona Wyrwicza), ale i bogaty repertuar muzyczny, który pod batutą Benniego Wassermanna przemienił się z wieczornego operetkowo-szlagierowego „grania do kotleta” w popołudniowe wykwintne dźwięki Mozarta, Czajkowskiego i Griega. Wojna położyła kres okresowi prosperity lokalu, zdegradowanego do roli jadłodajni o współgrającej z nowym ustrojem nazwie *Powszechna*. Nastąpiła po niej *Esplanada* usiłowała odwoływać się do mitu minionej świetności, niemniej w zbiorze miejskich legend przetrwała przede wszystkim opowieść o wprowadzonej do kafejki atrakcji w postaci striptizu.

Pomimo upadku dawnego *Drobnerionu* kultura i sztuka nie opuściły obrzeży Placu Szczepańskiego, bowiem do szacownych, sięgających jeszcze XIX wieku instytucji – Teatru Starego i Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych – dołączył nowy gracz, jakim był Krakowski Oddział Centralnego Biura Wystaw Artystycznych. Powołany do życia jesienią 1949 roku, początkowo ulokował się w Domu Plastyków przy ulicy Łobzowskiej, by po kilku latach zaanektować sale ekspozycyjne i pokoje administracyjne w zajmowanym przez TPSP Pałacu Sztuki. Zgodnie z centralizacyjnymi tendencjami ówczesnego systemu, miało sprawować pieczę nad poprawnością wystawiennictwa w południowo-wschodniej Polsce: nadzorować i weryfikować inicjatywy społecznikowskich organizmów przodujących do tej pory w odślanianiu przed szeroką publicznością współczesnej sztuki, czyli TPSP oraz Związku Polskich Artystów Plastyków. Jednakże charakter i towarzyskie powiązania pierwszego, wieloletniego kierownika CBWA – przedwojennego prawnika i arystokraty Jana Mycielskiego (1901–1972), ożenionego z Hanną Bał, córką Kini Balowej, muzy młodopolskiego *milieu* – odwoływały go od ingerowania w koncepcje proponowanych ekspozycji i przenosiły konflikty ze sfery ideowej w kompetencyjną. Sporów o rachunki za wynajem sal, użyczanie woźnych czy koszty ogrzewania było bez liku, ale w treść wystaw krakowskie biuro nadmiernie z reguły nie wnikało, ograniczając się do ich współorganizacji – oraz do koordynowania przysyłanych z warszawskiej centrali prezentacji okolicznościowych, celebrujących kolejne rocznice rewolucji październikowej i napaści hitlerowskiej na ZSRR, a także pokazów dzieł krajów bloku sowieckiego: grafiki radzieckiej, rumuńskiej karykatury politycznej czy plastyki ukraińskiej.

Wraz z odwilżą roku 1956 obraz Krakowa jako gniazda reakcji nieco złagodniał, pozwalając na ożywienie życia kulturalnego, a przy tym otwierając drogę do zapoczątkowania konkretnych inwestycji infrastrukturalnych. Środowiska twórcze podjęły starania o powiększenie zasobu przestrzeni służących demonstrowaniu współczesnych działań artystycznych, co spotkało się z ogromną przychylnością ze strony hiperaktywnego przewodniczącego Komisji Kultury Miejskiej Rady Narodowej Bolesława Drobnera (1883–1968). Ów kreujący się na męża opatrnościowego krakowskiej sztuki nestor socjalistów żwawo zakrętnął się wokół budowy nowych sal ekspozycyjnych, doprowadzając w krótkim czasie do ustalenia ich lokalizacji w miejscu wzniesionej przez jego ojca Romana kawiarni, jak również do przygotowania pierwszego projektu, powierzonego wywodzącej się ze Lwowa przedwojennej absolwentce Wydziału Architektury tamtejszej Politechniki Krystynie Tołoczko-Różyskiej (1909–2001). Przed autorką cenionego schroniska na Szyndzielni i osiedla akademickiego UMCS w Lublinie postawiono ambitne zadanie stworzenia konceptu nowoczesnej powierzchni wystawienniczej, inkorporującej zastany XVIII-wieczny spichlerz i obejmującej oprócz działki po wyburzonej *Esplanadzie* teren oficyny przynależącej do kamienicy pod adresem Szewska 27. Wrażliwa na urbanistyczny kontekst i bliskość zielonej wstęgi Plant architektka przedstawiła w 1958 roku szkice dwukondygnacyjnego, horyzontalnie rozwijającego się pawilonu z umieszczonym w głębi atrium z ogrodem zimowym. Jakkolwiek same wnętrza ekspozycyjne nie budziły większych wątpliwości i doceniono zastosowane w nich funkcjonalistyczne rozwiązania, marnotrawstwem określono wewnętrzny zielony dziedziniec, a odwołującą się do średniowiecznych murów miejskich dekorację fasady uznano za nieodpowiadającą duchowi epoki. Krytyka ze strony inwestora i niewykupienie planowanej do wyburzenia oficyny wymusiło zmodyfikowanie koncepcji architektonicznej. Wykreślając z rysunków ogród, Tołoczko-Różyska powiększyła wystawienniczy metraż, uformowany jako ciąg płynnie przenikających się przestrzeni o zróżnicowanych gabarytach, z biegnącym wzdłuż fasady pasem okien na piętrze i umieszczonymi w konstrukcji dachu nowatorskimi szklanymi kopułkami (zastąpionych niestety, wskutek braków produkcyjnych, luksferami), rozjaśniającymi ekspozycję naturalnym światłem. Zarówno bryła gmachu z dwoma równorzędnymi, zapewniającymi sprawną komunikację wejściami – jednym od strony Placu Szczepańskiego, wcinającym się głęboką niszą w układ pawilonu, drugim bliżej ulicy Szewskiej, łączącym się betonową wstęgą z alejkami Plant – jak i rozplanowanie wnętrza z wydzielonym blokiem administracyjnym, posiadającym odrębną klatkę schodową, zyskały tym razem aprobatę; punktem spornym pozostała jednak elewacja – w tej wersji z dekoracją wykonaną w technice piropiktury. Wobec niesłabnących kontrowersji architektka zaprosiła do współpracy Antoniego Hajdeckiego i Stefana Borzęckiego, którzy opracowali trójplaszczynową rzeźbiarską fasadę złożoną z betonowych odlewów o zróżnicowanej strukturze odcisniętych w zastygającym materiale szalunków – monumentalny pomnik nowoczesności w samym sercu historycznego Krakowa.

Podczas gdy rozpoczęta w 1959 roku budowa toczyła się niespiesznie, ważkie zmiany zachodziły na polu administrowania kulturą. Z początkiem lat 60. zapadła decyzja o decentralizacji tego procesu, w przypadku krakowskiego CBWA zakończona przeniesieniem do jednostki miejskich i przemianowaniem na Biuro Wystaw Artystycznych. Nowi władarze, poszukując siedziby dla podległej sobie instytucji, zwrócili wzrok na wznoszony przy Placu Szczepańskim Pawilon, oficjalnie czyniąc BWA jego gospodarzem w 1963 roku. Dwa lata później, wraz z otwarciem budynku, zainicjowano flagowy cykl odbywających się w dwuletnich odstępach Spotkań Krakowskich. To z nimi – a także z pokazami Międzynarodowego

Biennale (później Triennale) Grafiki i Rzeźbą Roku – przez następane ćwierć wieku kojarzono działalność Biura. Skupiona zazwyczaj na prezentowaniu lokalnego środowiska, rozświetlała się niekiedy postaciami charyzmatycznych kuratorów – Jerzego Beresia w czasie VI, spotkań Marii Pinińskiej-Bereś w ramach ich dziewiątej edycji – oraz przynoszących powiew novum gości z zagranicy: krytyka sztuki Achillego Bonito-Olivi, konceptualisty Laszla Beke czy performerę Petra Štembery.

W okres transformacji lat 90. wkroczyło BWA z coraz pilniejszą potrzebą kapitalnego remontu oraz z silnym pragnieniem zarysowania swej pozycji na ogólnopolskiej mapie. Kolejni dyrektorowie – Krzysztof Głuchowski (1993–1999), Jarosław Suchan (1999–2002) i Maria Anna Potocka (2002–2010) – dążyli do wywarcia na programie autorskiego piętna, dystansując się od wcześniejszej tożsamości Galerii, symbolicznie zatartej w 1993 roku zmianą nazwy na Bunkier Sztuki, zlicytowaniem większości dawnych zbiorów i przekształceniem wnętrza w neutralny *white cube*. Najpierw nadrabiano zaległości w pokazywaniu zagranicznych artystów – zainteresowani tłumnie ściągali do byłego Pawilonu, by zobaczyć prace Henry'ego Moore'a, Hansa Arpa i Sophie Tauber-Arp czy Tony'ego Cragga. Należną pozycję przywrócono wielkim eksperymentatorom poprzedniej ery, których działalność była dotąd niedostatecznie obecna: Tadeuszowi Kantorowi, Andrzejowi Pawłowskiemu, Stanisławowi Dróżdżowi i Edwardowi Krasińskiemu. Bunkier zwrócił też spojrzenie na „młodych gniewnych”, wprowadzając na scenę z początkiem dwudziestego pierwszego stulecia kolejne pokolenie krakowskich twórców: Martę Deskur, Wilhelma Sasnała, Rafała Bujnowskiego, Marcina Maciejewskiego, Małgorzatę Markiewicz czy Oskara Dawickiego. Tym samym w przeciągu dziesięciu lat przemian doszuszował on do ścisłej czołówki ośrodków zajmujących się sztuką współczesną, trwale zapisując się w jej historii wystawami takimi jak „Cztery pokoje” (2002, kurator: Jarosław Suchan) czy wydarzeniami pokroju konferencji „Polifonia głosów” (2002, kurator: Adam Budak). Już nie tylko monograficzne czy zbiorowe prezentacje, ale również problemowe, wzbudzające dyskusję ekspozycje (choćby „Labirynt zwany teatr”, „Biały Mazur” czy „Przekleństwa wyobraźni”), bogata działalność zainicjowanego przez Adama Budaka w 2002 roku Klubu Bunkra Sztuki i niezwykle, skierowany do dzieci artystyczno-edukacyjny projekt Anny Bargiel i Cecylii Malik (Mały Klub Bunkra Sztuki, od 2007) kształtowały obraz Galerii jako dynamicznego centrum eksplorującego najistotniejsze trendy twórcze i nowe środki wyrazu. Druga dekada wieku uwarściła instytucję na ważne problemy społeczne, a w jej salach zagościły przedsięwzięcia dotyczące tak palących kwestii jak wykluczenie osób niepełnosprawnych („Balans” Joanny Pawlik, 2010–2011), tożsamość seksualna („Backstage” Karola Radziszewskiego, 2011), kryzys ekonomiczny („Socjalizm zawiódł, kapitalizm zbankrutował. Co dalej?” Oliviera Resslerera, 2011, cykl „po kapitalizmie” Anety Rostkowskiej, od 2012), bezdomność („Dziady” Łukasza Surowca, 2012) czy degradacja środowiska naturalnego („Rezerwat miasto” Cecylii Malik, 2012). Przykurzona nieco kolekcja Galerii odkryła uroki dematerializacji, opuszczając sferę fizycznie istniejących obiektów na rzecz płaszczyzny niematerialnych relacji łączących twórców i odbiorców, zaś działania edukacyjne przeniknęły i domenę wirtualną, do czego wydatnie przyczynił się kuratorowany przez Karolinę Vyšata pionierski portal sztuka24h.edu.pl.

W sześćdziesiąty szósty rok istnienia wchodzi Bunkier ze świadomością swej bogatej historii, jej chwil zaszczytnych i tych mniej chlubnych, oraz odniesień, których nie zamierza unikać w przyszłości. Z zachwytem spogląda na architekturę, w której funkcjonuje, i pragnie

przywrócić jej niepowtarzalną autorską formę, eliminując równocześnie mankamenty wynikające z czasu powstania budynku. Marzy o tym, by z podobnym entuzjazmem odczytywały jego przestrzeń i odnajdywały się w niej tłumy zwiedzających – tak jak przed półwieczem, podczas inauguracji Pawilonu. Restytuuje związki ze swym zewnętrzem, aby móc wyjść poza obręb murów i ponownie w pełni ujrzeć piękno brutalistycznej fasady. Nie zamierza rezygnować z doświadczalnych działań, nowatorskich rozwiązań i przekraczania granic – tak w sztuce, jak i w jej upowszechnianiu. Pomiędzy wystawami, performansami, projekcjami wideo, warsztatami i konferencjami łapie oddech, by zerknąć w przeszłość i przyjrzeć się dziejom właściwej sobie dziedziny, mianowicie wystawiennictwa i aranżacji ekspozycji. Przypomina legendarne nazwiska świata sztuki i poszukuje nowych. Dąży do przeistoczenia się w miejsce dialogu, polemiki, czasami nawet zażartych kłótni o pożądany kształt współczesnej kultury. Nie spoczywa na laurach: dyskutuje, słucha, działa. Z nurtem i pod prąd czasów.

Anna Lebensztejn
kuratorka

2. Stan istniejący

2.1. Lokalizacja

Położenie

Galeria Sztuki Współczesnej "Bunkier Sztuki" z pawilonem kawiarni "Bunkier Cafe" zlokalizowana jest w ścisłym centrum Krakowa, na terenie dzielnicy I Stare Miasto i zajmuje narożny budynek położony u wylotu ul. Szczepańskiej przy głównej promenadzie Plant. Budynek Galerii położony jest na działce nr 325 a przedpole Galerii objęte planami rozbudowy na części działki nr 546/4, jednostka ewidencyjna Kraków-Śródmieście, obręb nr 1. Teren płaski z obniżeniami po pierwotnym zagospodarowaniu przedpola Galerii **[zał. nr 10.02 i 10.03]**.

Status nieruchomości

Nieruchomość położona przy Placu Szczepańskim 3A, na która składają się budynek Galerii wraz z działką nr 325 oraz terenem na fragmencie działki nr 546/4 są własnością Gminy Miasta Kraków **[zał. nr 10.03]**. Użytkownikiem wieczystym nieruchomości na działce nr 325 jest Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki figurująca jako współużytkownik działki nr 546/4, nad którą trwały zarząd sprawuje Zarząd Infrastruktury Komunikacyjnej i Transportu w Krakowie.

Budynek Galerii wpisany jest do Gminnej ewidencji zabytków w Krakowie pod pozycją nr 5266 jako "Pawilon wystawowy (BWA) – Bunkier Sztuki". Jest zaliczany do najcenniejszych i jednocześnie unikatowych budynków modernistycznych w Krakowie, jedynym utrzymanym w brutalistycznym nurcie architektury tego okresu.

Teren objęty koncepcją przebudowy, rozbudowy i nadbudowy budynku Galerii znajduje się w granicach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kraków – Stare Miasto obowiązującego od dn. 17.06.2011 r. (https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=45241). Szczegóły zapisów obowiązujących w przypadku obu działek przeznaczonych pod inwestycję Galerii ustaleń zawarte są w wyciągu z planu miejscowego **[zał. nr 10.10c]**.

Granice inwestycji

Granice inwestycji zostały zaznaczone na podkładzie zaktualizowanej mapy sytuacyjno-wysokościowej do celów projektowych) [zał. nr 10.02c] i obejmują teren działek: nr 325 (w całości) oraz nr 546/4 (fragment).

Fragment działki nr 546/4 w pasie obejmującym teren przedpola Galerii od jej ścian zewnętrznych (elewacja pn-zach.) do nawierzchni promenady Plant na odcinku od chodnika ul. Szczepańskiej (pn-zach. narożnik budynku) do linii przedłużenia pd-zach. granicy działki nr 325 do nawierzchni promenady włączony został dla potrzeb rozbudowy podziemnej. Włączenie zostało dokonane na podstawie porozumienia zawartego przez Galerię z Urzędem Miasta Krakowa (z prawem do wykorzystania na cele budowlane).

Zagospodarowanie działek

Budynek Galerii zajmuje w 100% powierzchnię działki nr 325. Zagospodarowanie przedpola rozciągającego się na działce nr 546/4 tworzą głównie nawierzchnie utwardzone chodników o nawierzchniach bitumicznych, kamiennych i z kostki cementowej, z minimalnym udziałem powierzchni biologicznie czynnej (skromne trawniki na obrzeżach, niecka piaskownicy dla dzieci). W pasie przedpola Galerii znajduje się ponadto stalowa konstrukcja zadaszenia kawiarni "Bunkier Cafe" wraz z przykrywającą część nawierzchni podłogą drewnianą z desek. Szczegóły zagospodarowania ujęte zostały na uszczegółowionej mapie sytuacyjno-wysokościowej [zał. nr 10.02b]. Na skraju nawierzchni promenady Plant rośnie aktualnie 8 drzew w różnym stanie technicznym, szczegółowo opisanych w ekspertyzie dendrologicznej załączonej do warunków konkursu [zał. nr 10.07].

W przedpolu budynku Galerii od strony Plant przebiegały niegdyś średniowieczne mury obronne Krakowa, rozebrane w drugiej połowie XIX w. W nawierzchni głównej promenady Plant zrealizowano konserwatorskie odtworzenie ich przebiegu, jednak nie zostało to poprzedzone jakimikolwiek archeologicznymi pracami badawczymi, a linię przebiegu przyjęto na podstawie archiwalnych planów miasta z okresu, kiedy średniowieczne mury fortyfikacyjne jeszcze istniały. Z uwagi na niedoskonałość kartografii tamtego okresu i dużą umowność zaznaczonych w terenie domniemanych linii murów podjęte zostały rozpoznawcze prace archeologiczne, których celem było stwierdzenie ich rzeczywistego przebiegu. Wyniki tych badań zamieszczone zostały w dokumentacji archeologicznej załączonej do warunków konkursu [zał. nr 10.08].

Rys historyczny

W miejscu, w który obecnie stoi budynek Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki istniał w XVI wieku szpital dla ubogich pod wezwaniem św. Szczepana, po zburzeniu którego do końca XIX w. istniał tutaj ogród jako część nieruchomości przy stojącej tutaj do dzisiaj kamienicy "Pod panem Jezusem" (dzisiaj: Plac Szczepański 3).

W 1890 r. nieruchomość obejmującą ogród nabył krakowski kupiec i radca miejski Roman Drobner, który w roku 1904 zbudował tu wysoki secesyjny pawilon kawiarni, zaprojektowany przez arch. Jana Zawiejskiego. W roku 1907 w dniu 13 lutego budynek został zniszczony przez pożar, po którym został szybko (w 1908 r.) odbudowany w niezminionej formie. Po śmierci Romana Drobnera, jego żona wydzierżawiła budynek, który został przekształcony na kinoteatr "Wisła" na 400 miejsc. W latach międzywojennych, w czasie okupacji oraz w

pierwszych dziesięciu latach po II wojnie światowej budynek przechodził z rąk do rąk z licznymi zmianami profilu działalności z zachowaniem podstawowej, funkcji gastronomicznej.

W dn. 25.05.1959 r., na posiedzeniu Prezydium Rady Narodowej miasta Krakowa, z inicjatywy Bolesława Drobnera, syna pierwszego właściciela kawiarni, podjęto decyzję o budowie pawilonu wystawowego w miejscu przeznaczony do wyburzenia secesyjnej "Esplanady".

Budynek Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, wcześniej: pawilon wystawowy Biura Wystaw Artystycznych (BWA), Miejski Pawilon Wystawowy (MPW), zbudowany został w na podstawie projektu budowlanego i wykonawczego (wg dzisiejszej kwalifikacji) autorstwa mgr inż. arch. Krystyny Tołoczko-Różyskiej (architektura) oraz przy współpracy: mgr inż. J.Mochnackiego (konstrukcja), mgr inż. Z.Larysza (instalacje sanitarne, c.o. i klimatyzacja), mgr inż. A.Schillera (instal. elektr.), art. plastyka S.Borzęckiego i art. plastyka A.Hajdeckiego (akcenty architektoniczno-rzeźbiarskie) oraz mgr inż. arch. K.Tołoczko-Różyskiej i art. plastyka W.Gengi (architektura wnętrz). Projekt opracowywany był w podstawowym zakresie w latach 1959-61 i kontynuowany był do 1964 r. w zakresie rozwiązań szczegółowych i wnętrzarskich. Budowa zakończona została w roku 1965 i realizowana była przez Pracownię Konserwacji Zabytków w Krakowie (generalny wykonawca).

2.2. Stan techniczny budynku

Konstrukcja i instalacje wewnętrzne

Budynek Galerii zaprojektowany został częściowo na fundamentach historycznej zabudowy (po dokonanej częściowej rozbiórce jej części naziemnej). Konstrukcja budynku mieszana: ściany fundamentowe piwnic w fragmentach z kamienia wapiennego łamanego oraz z cegły pełnej. Uzupełnienie tworzą słupy żelbetowe i płyty betonowe na gruncie. Poza częścią historyczną tzw. "Drobnerówki" ściany kondygnacji naziemnych są murowane z cegły pełnej ze słupami żelbetowymi podtrzymującymi stropy żelbetowe kasetonowe. Ściany zewnętrzne i stropodachy nie posiadają warstw izolacyjnych termicznych. Przepuszczalnie brak jest izolacji pionowych i poziomych przeciwwilgociowych. Stolarka w całości budynku nie spełnia współczesnych norm ochrony cieplnej budynków co jest przyczyną olbrzymich kosztów ogrzewania.

Stan instalacji wewnętrznych nie został szczegółowo rozpoznany, jednak prowadzone w latach późniejszych prace remontowe i modernizacyjne nie uwzględniały obecnych warunków i wymagań technicznych, należy zatem stwierdzić, że tym bardziej nie będą one odpowiadać w żadnym stopniu przyszłym potrzebom.

Stan techniczny budynku opisany został w ostatniej sporządzonej opinii konstrukcyjnej (grudzień 2015 r.) [zał. nr 10.05] z określeniem jako średni, z licznymi uwagami, że stan stropu I piętra przekracza Stany Graniczne Ugięć, co wyklucza jakiegokolwiek jego dociążanie związane z ekspozycjami, a w szczególności nowe obciążenia użytkowe wynikające z koncepcji nadbudowy. Ponadto zwrócono uwagę na zjawisko degradacji materiałów użytych do konstrukcji budynku, przede wszystkim betonu, ale także fragmentarycznie konstrukcji murowych z cegły w wyniku występujących przez dłuższy okres zawilgoceń. Trudno jest przy tym określić na ile skutecznie udało się dzięki prowadzonym w latach ubiegłych pracom konserwatorskim i remontowym zabezpieczyć konstrukcję budynku przed zawilgoceniem. Niewątpliwie, zarówno stan techniczny budynku jak i szczegółowe rozpoznanie uwarunkowań budowlano-konstrukcyjnych pod kątem jego przebudowy, rozbudowy i nadbudowy wymagać

będzie wykonania odkrywek i pogłębionej ekspertyzy konstrukcyjnej poprzedzającej projekt budowlany.

Warunki geotechniczne

Dla określenia warunków geologicznych sporządzona została opinia geotechniczna opisująca aktualne warunki gruntowe oraz wodne w rejonie planowanej inwestycji [zał. nr 10.09]. Odniesienia do tego opracowania znalazły się także w suplemencie do opinii konstrukcyjnej.

2.3. Zestawienie powierzchni

Do warunków konkursu załączona została inwentaryzacja architektoniczno-budowlana [zał. nr 10.04]. Na rysunkach (rzuty, przekroje) przedstawiony został stan istniejący z uwzględnieniem zarówno ścian konstrukcyjnych i działowych stałych jak i lekkiej zabudowy i obudowy, która jest zmienna i służy czasowym aranżacjom ekspozycji sztuki. Rozróżnienie obu przypadków uwzględnione zostało w warstwach rysunku wektorowego rysunków inwentaryzacyjnych dostarczonych w formacie .dwg. W opracowaniu znajdują się zestawienia powierzchni dla pomieszczeń wszystkich poziomów wraz z informacją o wysokościach pomieszczeń oraz materiałach wykończeniowych podłóg i posadzek zgodnie ze stanem na grudzień 2015 r. Szczegółowy opis zasad przyjętych do obliczeń powierzchni znajduje się w części tekstowej tego opracowania, gdyż specyfika obiektu wymagała przyjęcia dodatkowych zasad obmiaru (na podstawie rozgraniczeń funkcjonalnych i konstrukcyjnych) wykraczających poza określone w obowiązujących na dzień dzisiejszy przepisach.

3. Uwarunkowania i wymagania projektowe

3.1. Opis ogólny istniejących uwarunkowań

Uwarunkowania planistyczne

W zakresie uwarunkowań planistycznych związanych z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Kraków – Stare Miasto (patrz wyciąg z ustaleń mpzp wraz z wyrysem z rysunku planu [zał. nr 10.11]) należy pamiętać, że w chwili obecnej nie istnieje możliwość realizacji jakiegokolwiek formy nadbudowy – plan miejscowy tego nie przewiduje.

Należy w tym miejscu wspomnieć, że zorganizowany w roku 2003 konkurs architektoniczny zakładał nadbudowę Galerii na podstawie poprzednio obowiązującego planu ogólnego Miasta Krakowa i na jego podstawie była wydana w sprawie nadbudowy decyzja ustalająca warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla planowanej wówczas inwestycji. Decyzja ta została unieważniona wraz z wprowadzeniem nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Kraków – Stare Miasto. Istotnym pozostaje również fakt, że nieuwzględnienie możliwości nadbudowy budynku Galerii w ustaleniach obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego było wynikiem niezgłoszenia zamiaru nadbudowy na etapie zgłaszania uwag, a także z powodu pominięcia przez opracowujących ustalenia planu, zgody konserwatorskiej na nadbudowę wydanej poprzednio w ramach decyzji ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowania terenu.

W związku z powyższym oraz planowaną zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjęto, że zakres opracowania konkursowego będzie obejmował koncepcję nadbudowy, której realizację zakłada się w II etapie, po uchwaleniu niezbędnych zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz przeprowadzeniu szerokiej

dyskusji na ten temat, w tym ze służbami konserwatorskimi. W konsekwencji, w I etapie planowany do realizacji zakres projektu musi zatem objąć uwzględnienie elementów przyszłej nadbudowy. Jest to praktycznie jedyna droga do zwiększenia powierzchni ekspozycyjnej w odczuwalnym wymiarze, zaspokajającej obecne i przyszłe potrzeby Galerii.

Uwarunkowania konserwatorskie

W przypadku uwarunkowań konserwatorskich ograniczenia dotyczą przede wszystkim historycznych części budynku istniejącego oraz rozbudowy części podziemnej wymagającej dalszego rozpoznania archeologicznego na etapie realizacji. W zakresie rozpoznania archeologicznego przeprowadzono dotychczas jedynie wstępne, sondażowe badania archeologiczne, których głównym celem było sprecyzowanie przebiegu dawnych murów obronnych Krakowa, głębokości posadowienia oraz ewentualnego stopnia zachowania (niewidoczne na poziomie terenu) [zał. nr 10.08].

Jest rzeczą prawdopodobną, że oprócz resztek murów obronnych, w pasie pomiędzy murami a linią zabudowy mogą znaleźć się inne relikty dawnej zabudowy, jednak stwierdzenie ich obecności w chwili jest aktualnie niemożliwe. Z wykonanych wstępnych, sondażowych badań archeologicznych wynika, że mury obronne zostały rozebrane w całości do ich podstawy (w dwóch wykonanych w ramach badań wykopach stwierdzono jedynie rekuperacje w miejscu ich dawnego przebiegu). W związku z tym, na etapie koncepcji należy przyjąć, że po wykonaniu niezbędnych, kompleksowych prac archeologicznych poprzedzających bezpośrednio roboty budowlane nastąpi weryfikacja wstępnych założeń koncepcyjnych i wprowadzona zostanie stosowna korekta do projektu budowlanego z uwzględnieniem dalszych wskazówek konserwatorskich.

Załączona do warunków konkursu opinia konserwatorska Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zawiera możliwe do określenia na obecnym etapie wytyczne [zał. nr 10.11]. Składają się na nie zarówno ogólna opinia na temat możliwości realizacji planowanego zakresu inwestycji, uwagi dot. postępowania z istniejącą zielenią (zwłaszcza z drzewami), jak i zalecenia dot. zakresu dalszych badań archeologicznych, które winny doprowadzić do ostatecznych rozstrzygnięć w zakresie formy rozbudowy części podziemnej. Szczegółowe uzgodnienia w zakresie sposobu zabezpieczenia dokonanych ewentualnych odkryć archeologicznych, w tym formy utrwalenia przebiegu dawnych murów obronnych w ramach projektu rozbudowy podziemnej będzie musiało poczekać do czasu zakończenia kompleksowych badań archeologicznych na etapie budowy.

Jednocześnie, w aktualnej opinii konserwatorskiej wskazana została ograniczona możliwość planowania jakiegokolwiek nadbudowy, wynikająca także z istniejących ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kraków – Stare Miasto (patrz treść opinii). Stojąc jednak na stanowisku, że ponieważ w poprzednim konkursie architektonicznym na przebudowę i nadbudowę budynku Galerii zorganizowanym w 2003 roku uzyskano pozytywną opinię konserwatorską w kwestii nadbudowy a sama autorka projektu Galerii, arch. Krystyna Tołoczko-Różyska uczestniczyła w obradach Sądu konkursowego akceptując jego rozstrzygnięcia w obecnym konkursie jego Organizator traktuje sprawę nadbudowy jako temat do dyskusji w celu stworzenia zapisów korzystnych dla przedsięwzięcia w przypadku przystąpienia do opracowania zmiany planu. Należy przy tym zaznaczyć, że stworzenie formalno-prawnej możliwości nadbudowy budynku Galerii jest jedyną szansą powiększenia jej przestrzeni ekspozycyjnej niezależnie od uzyskanej możliwości jakie daje uzyskana aktualna

opinia konserwatorska na rozbudowę podziemną oraz planowane zmiany użytkowe wewnątrz istniejącego budynku.

Uwarunkowania konstrukcyjne

Dla potrzeb planowanej inwestycji przygotowana została zbiorcza opinia dot. stanu technicznego budynku galerii wraz z opinią konstrukcyjną określającą warunki techniczne planowanej przebudowy, rozbudowy i nadbudowy **[zał. nr 10.05]**.

W zakresie wszystkich planowanych w koncepcji zmian należy podporządkować się treści tego opracowania a ewentualne rozwiązania odbiegające od jej zaleceń winny być potwierdzone i udokumentowane własną analizą wykonalności w ramach projektu koncepcyjnego. Niezależnie od tego należy przyjąć, że wszelkie rozwiązania w zakresie wynikającym z przyjętej koncepcji przebudowy, rozbudowy i nadbudowy będą musiały być poprzedzone na etapie projektu budowlanego i wykonawczego uzupełniającą ekspertyzą konstrukcyjną wraz z badaniami odkrywkowymi wszystkich newralgicznych elementów wskazanych w opinii konstrukcyjnej załączonej do warunków konkursu.

Ważnym elementem modernizacji budynku Galerii jest rozwiązanie problemu ochrony termicznej. Ustrój budowlany projektowany na przełomie lat 50. i 60. nie uwzględniał obecnych zaostzonych norm cieplnych i ten problem wymaga zaproponowania w ramach koncepcji konkursowej rozwiązań poprawiających bilans energetyczny budynku.

Uwarunkowania funkcjonalne

W celu zapewnienia właściwych standardów użytkowych oraz bezpieczeństwa należy uwzględnić w koncepcji kompleksową reorganizację i przebudowę dróg ewakuacyjnych nie spełniających obecnie żadnych norm bezpieczeństwa, (zgodnie z zaleceniami zawartymi w opracowaniu dot. warunków bezpieczeństwa pożarowego Galerii **[zał. nr 10.06]**), konsolidację rozproszoną obecnie części administracyjno-biurowej, przeniesienie zaplecza kuchenne-magazynowego kawiarni, przebudowę wszystkich sanitariatów w sposób spełniający wymagane standardy użytkowe oraz zapewnienie pełnej (tj. do wszystkich poziomów galerii) dostępności dla osób niepełnosprawnych. Szczegóły wg wskazówek pozostałych rozdziałów programu funkcjonalno-użytkowego.

Poza ograniczeniami powierzchniowymi, jednym z podstawowych problemów funkcjonalnych Galerii jest krzyżowanie się komunikacji poziomej części ekspozycyjnej z częścią biurową. Wynika to z rozproszoną obecnie strukturą pomieszczeń biurowych zlokalizowanych częściowo w historycznym budynku "Drobnerówki" jak i w południowym traktie budynku (przy istniejącej klatce schodowej i windzie towarowej). W związku z tym konieczna jest konsolidacja części administracyjno-biurowej, co sugeruje się przez umieszczenie całości jej programu w budynku "Drobnerówki". Sposób wykorzystania odzyskanych powierzchni w trakcie południowym pozostawia się projektującym przy założeniu, że część tego traktu musi być przeznaczona na cele przebudowy istniejącej klatki schodowej w sposób spełniający przepisy p-poż., oraz przeznaczenie pozostałych powierzchni tego traktu na rozbudowę systemu toalet dla każdej kondygnacji.

Konsolidacja pomieszczeń związanych z funkcją biurową możliwa będzie w związku z planowanym przeniesieniem zaplecza kuchennego kawiarni do nowej części podziemnej, która powstanie w ramach rozbudowy Galerii. Za takim rozwiązaniem przemawia dodatkowo możliwość urządzenia dodatkowego baru kawowego w części podziemnej, przy planowanej w

niej księgarni z czytelnią. Dostęp zaopatrzeniowy do kuchni jak i księgarni zapewniałyby planowane dodatkowe schody zewnętrzne przy elewacji frontowej rozpoczynające się od przedpola wejścia "B" do Galerii, wydaje się być jedynym i bezkonfliktowym rozwiązaniem. Ponadto, planowane dodatkowe, niezależne zejście do części podziemnej będzie także służyć jako wyjście ewakuacyjne z części podziemnej Galerii. Zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi PFU, w istniejących piwnicach zlokalizowane będą funkcje, które wymagać będą niezależnego dostępu, w tym z pominięciem planowanego zejścia przez foyer (pom. nr 0.15). Rozwiązania komunikacyjne powinny zatem zapewniać dostępność pomieszczeń podziemnych w godzinach, kiedy część biurowa i ekspozycje na wyższych kondygnacjach będą już zamknięte. W tym celu winny być wprowadzone na terenie całego budynku strefy dostępu działające w systemie kart dostępu, którymi dysponować będzie wyłącznie personel Galerii.

3.2. Zakres ochrony stanu istniejącego

Budynek Galerii nie jest wpisany do rejestru zabytków, figuruje natomiast w gminnej ewidencji zabytków pozostając cennym i rzadkim przykładem brutalizmu architektonicznego, tym bardziej unikatowym, że zrealizowanym z powodzeniem w zabytkowej strukturze miasta.

Z powodu niecodziennej architektury budynku opartej na modernistycznych wzorcach wszelkie decyzje projektowe związane z planowaną przebudową, rozbudową i nadbudową winny być podejmowane z myślą o zachowaniu formy i detalu budynku oraz cech charakterystycznych układu i formy najważniejszych wnętrz.

W koncepcji projektowej przebudowy, rozbudowy i nadbudowy Galerii należy przyjąć za nienaruszalne następujące elementy architektoniczne istniejącego budynku, na który składa się część historyczna (zaadaptowany budynek tzw. "Drobnerówki" oraz piwnice pod przeważającą częścią Galerii) oraz część współczesna (wg projektu z lat 50. arch. Krystyny Tołoczko-Różyskiej) z dopuszczeniem wyszczególnionych poniżej zmian:

- a) forma architektoniczna elewacji od strony ul. Szczepańskiej i promenady Plant (w szczególności: lokalizacja i forma wszystkich wejść, otworów okiennych i drzwiowych, przy czym należy przewidzieć konieczność wymiany stolarki na nową, spełniającą normy ochrony cieplnej budynków i przepisów ochrony p-poż);
- b) detal architektoniczny (zwłaszcza betonowy relief dobudowy z lat 50., usytuowanie i detal liternictwa z pierwotną nazwą Galerii);
- c) ochronie podlega zewnętrzna forma architektoniczna historycznego budynku "Drobnerówki" (w tym formy i wykończenia dachu), z zachowaniem istniejących podziałów okien, dopuszczalna jest likwidacja otworu drzwiowego z przywróceniem pierwotnego otworu okiennego w jej parterowej części (wraz z likwidacją dobudowanych schodów zewnętrznych);
- d) należy przyjąć przywrócenie kolorystyki historycznego budynku "Drobnerówki" oraz wieńczącego pasa nadokiennego I piętra części z lat 50. w wersji pierwotnej, tj. zaprojektowanej i zrealizowanej przez arch. Krystynę Tołoczko-Różyską (kol. popielaty) – obecna wersja pochodzi z lat późniejszych i jest wynikiem działań artystycznych (nie konsultowanych ze służbami konserwatorskimi);
- e) dopuszczalna jest zmiana formy architektonicznej elewacji zachodniej i północnej powyżej poziomu, na którym obecnie kończy się betonowy relief elewacji frontowej i bocznej w przypadku ingerencji związanej z nadbudową;

- f) dopuszczalne są zmiany elewacji południowej jako konsekwencji niezbędnej przebudowy tej części Galerii;
- g) należy zachować formę wejścia głównego do Galerii od strony Plant poprzez betonową kładkę oderwaną od podłoża wraz zewnętrznym przedsionkiem w formie zgodnej z projektem arch. Krystyny Tołoczko-Różyskiej (należy zarówno usunąć z jej otoczenia wszelkie prowizoryczne lub wtórne elementy zagospodarowania jak i przywrócić elementy usunięte w latach minionych, np stopy kładki);
- h) w związku z potrzebą zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych dopuszcza się rampowe pochylenie betonowej kładki zewnętrznej prowadzącej do przedsionka wejścia głównego (wejście "A");
- i) układ funkcjonalny pomieszczeń ekspozycyjnych Galerii z założeniem, że obie antresole przeznaczone będą na cele ekspozycyjne – dopuszcza się możliwość wprowadzenia lokalnych zmian wynikających z konieczności przebudowy elementów komunikacji pionowej;
- j) układ foyer bez zmian – należy przewidzieć rozwiązanie problemu dostępności położonego wyżej poziomu sal ekspozycyjnych parteru dla osób niepełnosprawnych jak i ewentualną korektę wymiarów stopni schodów wyrównawczych (z dopuszczeniem zwiększenia ich ilości kosztem wysokości stopni);
- k) należy pozostawić dotychczasową lokalizację i formę obsługi aneksu szatni;
- l) do zachowania w niezmienionej formie pozostają obie otwarte klatki schodowe i antresole, jednak w obu przypadkach należy zaprojektować nowe balustrady z zachowaniem pierwotnego zamysłu architektonicznego (obecne są wynikiem prowizorycznych korekt wysokości dokonanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkownika i zgodności z przepisami budowlanymi);
- m) w przypadku przebudowy piwnic należy wykorzystać możliwość wyeksponowania ich historycznej struktury i detalu ścian w miejscach, w których jest to możliwe i gdzie będzie to uzasadnione mając na uwadze niezbędne zmiany funkcjonalne (np. związane z koniecznym powiększeniem przestrzeni magazynowej);
- n) wszelkie niezbędne zmiany w lokalizacji i formie istniejących otworów wejściowych do pomieszczeń administracyjnych, technicznych, sanitarnych, klatek schodowych i windy wynikające z potrzeb zmian porządkujących układ funkcjonalny, podnoszących standard i bezpieczeństwo użytkownika winny być dokonywane w sposób nienaruszający ogólnego zamysłu autorki projektu Galerii;
- o) elementy konstrukcyjne słupów żelbetowych mogą być pogrubione na tyle, na ile będzie to niezbędne w związku z planowaną nadbudową, wyłącznie przy zastosowaniu technologii nie pociągających za sobą istotnej dla pierwotnego zamysłu architektonicznego zmiany ich smukłości; wyklucza się możliwość wprowadzania jakichkolwiek dodatkowych słupów (dot. przestrzeni ekspozycyjnych), dopuszcza się możliwość stosowania pilastrów pod warunkiem ich całkowitego ukrycia w istniejących ścianach;
- p) konstrukcja istniejących stropów żebrowo-kasetonowych I piętra powinna być zachowana i pozostać odsłonięta we wszystkich pomieszczeniach ekspozycyjnych jednak zgodnie z zaleceniami opinii konstrukcyjnej [zał. nr 10.05], wymagać będzie ona wzmocnienia – dopiero wówczas możliwe będzie przyjęcie dodatkowych

obciążeń użytkowych z planowanego II piętra jak i stosowanie dodatkowych konstrukcji podwieszanych służących do rozmieszczenia elementów oświetleniowych oraz celom ekspozycyjnym;

- q) dopuszcza się także całkowitą lub częściową wymianę istniejącej konstrukcji stropu żebrowo-kasetonowych I piętra, jako konieczność uzasadnioną względami konstrukcyjnymi, użytkowymi i ekonomicznymi – należy wówczas rozważyć możliwość nawiązania w formie nowej konstrukcji do założeń projektu oryginalnego.

3.3. Zakres planowanej inwestycji

Jako konsekwencję konieczności wprowadzenia zmian funkcjonalnych w istniejącym budynku Galerii dostosowujących jej obecną przestrzeń do potrzeb, standardów użytkowych i bezpieczeństwa konieczne będzie opracowanie koncepcji przebudowy, rozbudowy i nadbudowy w następującym zakresie:

- a) przebudowa i rozbudowa w zakresie komunikacji pionowej ze szczególnym uwzględnieniem standardów dot. ewakuacji (całkowita przebudowa istniejącej wydzielonej klatki schodowej) zgodnie z zaleceniami opinii p-poż [zał. nr 10.06];
- b) reorganizacja funkcjonalna przestrzeni ekspozycyjnych wraz ze zmianą powiązań pomiędzy nimi z uwzględnieniem nowych powierzchni wynikających z przewidzianej w II etapie nadbudowy (budowa klatki schodowej łączącej I i II piętro);
- c) reorganizacja funkcjonalna przestrzeni administracyjno-biurowych z koncentracją wszystkich pomieszczeń z tą funkcją związanych w obrębie historycznego budynku "Drobnerówki";
- d) rozbudowa w zakresie nowej kubatury zlokalizowanej pod ziemią w pasie pomiędzy zewnętrznymi ścianami fundamentowymi piwnic istniejącego budynku Galerii od strony Plant na odcinku od linii równoległej do elementów wejścia głównego Galerii (wejście "A") do granicy działki przy ul. Szczepańskiej musi uwzględniać warunek zachowania odpowiednich stref ochronnych rosnących, a przeznaczonych do zachowania drzew z dopuszczeniem wycięć zgodnie z ustaleniami opinii dendrologicznej [zał. nr 10.07] i konserwatorskiej [zał. nr 10.11];

3.4. Założenia funkcjonalno-użytkowe zagospodarowania działki

Projekt koncepcyjny zagospodarowania działki powinien obejmować zakres wyznaczony granicami inwestycji [zał. nr 10.02c] i powinien zawierać rozwiązania następujących elementów:

- a) zgodnie z opinią dendrologiczną [zał. nr 10.07] oraz konserwatorską [zał. nr 10.11] można usunąć jedynie jedno z drzew rosnących na krawędzi nawierzchni promenady Plant (zgodnie z zaznaczeniem na rysunku mapy sytuacyjno-wysokościowej 1:200 [zał. nr 10.02b]), w przypadku pozostałych drzew należy uwzględnić zarówno w projekcie koncepcyjnym zagospodarowania jak i w koncepcji architektonicznej przebudowy i rozbudowy budynku Galerii niezbędne strefy ochronne systemów korzennych drzew;

- b) rozwiązanie wszystkich nawierzchni z uwzględnieniem planowanych zmian w zakresie przebudowy i rozbudowy (w tym zmiany lokalizacji i nowej konstrukcji pawilonu kawiarni) oraz ograniczeń wynikających z opisu w podrozdziale 4.1 i 4.2;
- c) rozwiązanie nawierzchni oraz niwelacje powinny umożliwiać wygodne poruszanie się i dostępność dla osób niepełnosprawnych (patrz: rozdz. 3.2 poz. "h");
- d) należy zaproponować nową formę ukazania w nawierzchni lokalizacji nie istniejącej baszty dawnych murów obronnych jak i zaznaczenie ich przebiegu w nawierzchniach pozostających w granicach obejmujących projekt zagospodarowania działki, które zastąpią istniejące formy zapisu (zarys rzutu baszty z kamienia łamanego z płytą informującą na cokole);
- e) w projekcie zagospodarowania należy zwrócić uwagę na przebieg sieci uzbrojenia podziemnego w sąsiedztwie głównej promenady Plant, które winny pozostać w obecnym usytuowaniu, jednak winny znaleźć się w kanale pod płytą przekrywającą część rozbudowy podziemnej galerii.

3.4.1 Dostęp do Galerii

Zagospodarowanie działki, a w szczególności wszystkie rozwiązania nawierzchni, powinny eksponować chronione elementy dojścia i wejścia głównego do budynku Galerii (kładka i wejście "A"). Rozwiązania koncepcyjne najbliższego otoczenia powinny w czytelny sposób eksponować elementy projektu pierwotnego, uwzględniając jednocześnie potrzeby dojazdu zaopatrzeniowego i technicznego (wejście "B"), przebudowę istniejącego, zewnętrznego dostępu do śmietnika i bocznej klatki schodowej ewakuacyjnej (wejście "C") oraz formę i lokalizację schodów dodatkowego, zewnętrznego zejścia do części podziemnej (wejście "D"). Należy przy tym mieć na uwadze fakt, że realizacja dodatkowego, zewnętrznego zejścia do części podziemnej może być możliwa dopiero po ewentualnym uchwaleniu zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Aktualnie obowiązujący plan zakazuje budowy zejść zewnętrznych zlokalizowanych w obrębie przestrzeni publicznych, chociaż można polemizować z właściwością tego zapisu w sytuacji rozbudowy podziemnej, której plan nie zakazuje.

Dodatkowo, w koncepcji projektowej należy rozważyć możliwość realizacji szerszego dostępu technicznego do przestrzeni ekspozycyjnej położonych na poziomie parteru Galerii. Należy także zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje zmian funkcjonalnych wewnątrz Galerii dla użytkowania istniejących i nowoprojektowanych wejść (patrz: rozdz. 3.5.).

3.4.2 Kawiarnia

Nowy pawilon istniejącej kawiarni "Bunkier Cafe" powinien być rozwiązany na założeniach powierzchniowych zbliżonych do istniejącego, jednak przy uwzględnieniu korekty jego lokalizacji, formy i konstrukcji. Zakłada się, że w związku ze zmianą usytuowania pawilonu (przesunięcie do granicy nawierzchni promenady Plant z pozostawieniem wolnej przestrzeni w formie pasa o szer. min. 5,0 m pomiędzy pawilonem a elewacją frontową budynku Galerii) zmieniona zostanie także jego dostępność oraz forma obsługi.

Dostęp dla klientów przewiduje się jedynie od strony promenady Plant. Możliwe jest także zaprojektowanie dostępu dodatkowego od strony podjazdu zaopatrzeniowego (wejście "B"). Dodatkowo należy przewidzieć przejście wzdłuż ściany elewacji frontowej budynku Galerii z

dostępem do schodów prowadzących do części podziemnej, głównie dla potrzeb komunikacji personelu kawiarni z zapleczem kuchennym w części podziemnej. Dostawę potraw z kuchni w części podziemnej winna być zapewniona w formie małego urządzenia dźwigowego zlokalizowanego w obrębie nowego pawilonu kawiarni (patrz: rozdz. 3.5.3.).

Pawilon kawiarni powinien mieć prostą formę architektoniczną i detal, niekonkurujące z architekturą budynku Galerii i maksymalnie jak to możliwe odsłaniającą jego elewację frontową. Wstępnie zakłada się, że będzie to budynek szklany oparty na konstrukcji stalowej. Należy przewidzieć możliwość rozsuwania elementów ścian szklanych od strony promenady Plant.

3.4.3 Parking

Galeria dysponuje niewielkim parkingiem wewnętrznym do celów obsługi i zaopatrzenia zlokalizowanym przed wejściem "B". W ramach koncepcji konkursowej należy przewidzieć jego modernizację w zakresie wymiany nawierzchni oraz zastąpienia istniejących słupków blokujących wjazd od strony ul. Szczepańskiej nowymi słupkami wysuwanymi teleskopowo z poziomu nawierzchni. Z uwagi na gospodarczy charakter parkingu nie jest wymagane wyznaczanie w nawierzchni jakichkolwiek stanowisk. Ponadto należy przewidzieć zmianę formy zabezpieczenia otoczenia pni dwóch rosnących w granicach działki drzew, zgodnie z zaleceniami ekspertyzy dendrologicznej [zał. nr 10.07].

3.5. Założenia funkcjonalno-użytkowe Galerii

Założenia ogólne

Struktura funkcjonalno-użytkowa powinna uwzględniać przyszły hybrydowy charakter budynku Galerii, na który składać się będą zarówno elementy realizujące podstawową misję Galerii Sztuki Współczesnej "Bunkier Sztuki" jakimi są:

- funkcje wystawiennicze (ekspozycje czasowe, wystawy stałe, performance, happening, multimedia, koncerty);
- funkcje edukacyjne (wykłady, konferencje, projekcje filmowe, warsztaty);
- funkcje kulturalne pozostałe (biblioteka z czytelnia, kawiarnia z księgarnią);

jak i funkcje wynikające z potrzeb zarządzania działalnością Galerii, zapleczem socjalnym oraz funkcjonowaniem budynku wraz z jego niezbędnym zapleczem technicznym:

- funkcje obsługujące (administracyjno-biurowe, zaplecze socjalne personelu obsługującego, zaplecze kuchenne kawiarni);
- funkcje techniczne (zaplecze magazynowo-warsztatowe, zaplecze techniczno-instalacyjne, śmietnik);
- funkcje komunikacyjne (korytarze, klatki schodowe, winda).

Koncepcja architektoniczna przebudowy, rozbudowy i nadbudowy Galerii powinna w powyższym zakresie stwarzać jak najlepsze warunki jej funkcjonowania, w tym zapewniać korzystanie z programu jej działalności w sposób niezależny dla wyodrębnionych funkcji (kawiarnia z księgarnią, biblioteka z czytelnia, sala wielofunkcyjna, sala edukacyjno-

konferencyjna, przestrzeń ekspozycyjna, część administracyjno-biurowa, zaplecze techniczno-instalacyjne).

Rozmieszczenie poszczególnych funkcji oraz powiązania między nimi wg wykazu powyżej powinny być uwzględnione na schematach funkcjonalnych towarzyszących rzutom każdej kondygnacji w części graficznej prac konkursowych.

Wymagania szczegółowe dot. przyszłych rozwiązań funkcjonalnych zostały podzielone wg funkcji Galerii ze wskazaniem ich lokalizacji w przypadkach wynikających ze zgłoszonych preferencji Zamawiającego, zabezpieczenia możliwości realizacyjnych oraz ograniczeń i wymagań wynikających z treści załączonych dokumentów, uzgodnień, opinii i ekspertyz specjalistycznych.

Dane ogólne

▪ Personel Galerii:	łącznie:	45 osób	(max. 50 osób)
kadra kierownicza:		5 osób	
personel merytoryczny		14 osób	
personel administracyjny:		12 osób	(9 jednocześnie)
personel techniczny:		5 osób	
personel pomocniczy:		12 osób	(max 8 jednocześnie)
personel sprzątający:		2 osoby	(2 jednocześnie)
personel ochrony:		4 osoby	(1 jednocześnie)
▪ Personel Kawiarni:	łącznie:	10 osób	
▪ Goście Galerii:	łącznie:	~635 osób	(max. 700 osób)
ekspozycja:	jednorazowo:	400 osób	
sala a/v:		80-100 msc	
sala dydaktyczno-konferencyjna:		25 msc	
księgarnia z czytelnią:		10 msc	
kawiarnia:		100 msc	

3.5.1 Funkcje ekspozycyjne

W zakresie reorganizacji istniejącej przestrzeni ekspozycyjnej przewiduje się dwa kierunki działania: w obrębie istniejących trzech poziomów Galerii (piwnice, parter, I piętro), rozbudowy podziemnej oraz nadbudowy.

Przebudowa

W zakresie przestrzeni ekspozycyjnej istniejącego budynku należy zachować dotychczasowy układ z niezbędnymi korektami wynikającymi z konieczności przebudowy komunikacji pionowej (schody, winda) i poziomej (korytarze w części podziemnej) oraz zmian użytkowania (antresola nad foyer, obecnie księgarnia). Do przeprojektowania pod kątem reorganizacji funkcjonalnej pozostaje część kondygnacji podziemnej w obrębie budynku "Drobnerówki" zajmowana obecnie przez magazyn dzieł sztuki i pomieszczenia gospodarcze kawiarni. Z konieczności zwiększenia powierzchni magazynowej, warsztatowo-technicznej, oraz umieszczenia części edukacyjno-konferencyjnej oraz obsługi sali audio-wizualnej

przewidziana jest prawie całkowita likwidacją powierzchni ekspozycyjnych w części podziemnej (patrz: rozdz. 3.5.5).

Rozbudowa

W zależności od koncepcji architektonicznej oraz realnych możliwości warunkowanych przez istniejące mury budynku Galerii istniejącej oraz domniemane reliktów starej zabudowy (np. dawne mury obronne miasta) można rozważyć możliwość wykorzystania niewielkiej części powierzchni uzyskanej przez rozbudowę podziemną na cele wystawiennicze o charakterze towarzyszącym, w ewentualnym powiązaniu z sugerowaną w tej części lokalizacją biblioteki z czytelnią i księgarnią.

Nadbudowa

Dodatkowa powierzchnia uzyskana w wyniku realizacji nadbudowy (II piętro) ma być przeznaczona głównie na cele ekspozycyjne. Dostęp do tego poziomu powinny zapewniać co najmniej jedna otwarta klatka schodowa (nie jest wymagana kontynuacja istniejących klatek otwartych) jak i minimum jedna klatka ewakuacyjna. Ponadto poziom ten winien być obsługiwany przez nową windę towarowo-osobową w nowej lokalizacji i konstrukcji (patrz: rozdz. 3.5.8.).

3.5.2 Funkcje edukacyjne

Sala audiowizualna

Działalność w tym zakresie skupiać się będzie głównie w części podziemnej: sala wielofunkcyjna (istniejąca – pom. nr -1.13). Nowej sali wielofunkcyjnej winny towarzyszyć ponadto dodatkowe pomieszczenia: reżyserskiego, tłumaczy oraz zaplecza do organizowania kateringów (wszystkie zlokalizowane w miejscu obecnego pom. nr -1.12).

W wyniku wcześniej dokonywanych przebudów i adaptacji w środku sali wielofunkcyjnej znajduje się słup konstrukcyjny ograniczający widoczność. W ramach koncepcji należy przeanalizować możliwość usunięcia go zastępując odpowiednimi rozwiązaniami zastępczymi podtrzymującymi strop w sposób niezakłócający widoczności w pomieszczeniu, jednak z zastrzeżeniem uwag na ten temat zawartych w opinii konstrukcyjnej **[zał. nr 10.05]**. W układzie aranżacyjnym należy przyjąć, że usytuowanie ekranu projekcyjnego znajduje się na przeciwko wyjść do klatek schodowych (odwrotnie do stanu istniejącego).

Ponadto pojawiają się okazje, dla których do celów edukacyjnych (spotkań, prelekcji, dyskusji, projekcji) udostępniana może być przestrzeń ekspozycyjna parteru, jeśli wymagana byłaby przestrzeń o większej pojemności uczestników. Taką funkcję okresowo może pełnić przestrzeń ekspozycyjna na parterze Galerii.

Sala edukacyjno-konferencyjna

Działalność edukacyjna oraz zapotrzebowanie na salę konferencyjną mogącą pomieścić ok. 25 osób rodzi zapotrzebowanie na dodatkowe pomieszczenie, dostępne niezależnie z zewnątrz. Na jego lokalizację wskazuje się obecnie niezależne pomieszczenia magazynowo-warsztatowe w poziomie piwnic (pom. nr -1.14, -1.15, -1.16) usytuowane w obrysie budynku "Drobnerówki". Należy przyjąć, że po wyburzeniu dzielących je ścian wewnętrznych, zrównania ich poziomów (do poziomów pom. nr -1.15 i -1.16) oraz przebudowie stropu (patrz rozdz. 3.5.4) uzyskana zostanie właściwa powierzchnia i wysokość dla przewidywanej funkcji.

Częściowo kosztem powierzchni pomieszczenia nr -1.14 planowane jest wykonanie nowego szybu windowego (patrz: rozdz. 3.5.8). Dodatkowo należy przewidzieć dwa niezależne wejścia: jedno od strony istniejącej części podziemnej oraz drugie od strony rozbudowy podziemnej (wejście "D").

Pomieszczenie magazynowe sprzętu

Dla potrzeb Galerii (nie tylko części edukacyjno-konferencyjnej) niezbędne jest jedno pomieszczenie magazynowe "czyste" wyposażone w regały na sprzęt audiowizualny (telewizory, projektory, odtwarzacze, sprzęt nagłaśniający, komputery, kable, etc. Zapotrzebowanie na powierzchnię: 5-6 m². Zgodnie z wymogami ABI i ASI pomieszczenie to nie może być łączone z serwerownią.

3.5.3 Funkcje kulturalne pozostałe

Kawiarnia

W układzie funkcjonalnym kawiarni powinien być zachowany analogiczny do obecnego podział funkcjonalny na część dla niepalących i palących. W konsekwencji zakładanego odsunięcia od ściany elewacji frontowej budynku Galerii oraz planowanych zmian funkcjonalnych w obrębie historycznej części Galerii (tzw. "Drobnerówki") konieczne będzie wyposażenie nowego pawilonu w blok sanitarny dla klientów, windy kuchennej oraz dwóch lad barowych. Pożądane jest zachowanie piaskownicy – jedyne takiego miejsca zabaw dla dzieci w obrębie Plant, dopuszczalna jest zmiana jej formy i usytuowania pod warunkiem zachowania jej w bezpośrednim sąsiedztwie pawilonu lub w jego obrębie.

Ważnym elementem jest nowa konstrukcja pawilonu, która winna spełniać definicję obiektu tymczasowego (demontowalnego) jako wymogu narzuconego uzgodnieniami dot. działalności kawiarni. Planowane przesunięcie lokalizacji pawilonu podyktowane jest zarówno względami funkcjonalnymi jak i potrzebą odsłonięcia budynku Galerii dla pokazania jego architektury, zatem forma architektoniczna nowego pawilonu kawiarni winna dodatkowo przyczynić się do poprawy widoczności Galerii. Zakłada się wstępnie, że konstrukcja nowego pawilonu kawiarni będzie stalowa z dachem i ścianami szklanymi dla uzyskania jego transparentności zapewniającej widok na elewację frontową budynku Galerii. Rozwiązanie ściany położonej bezpośrednio przy promenadzie Plant powinno zapewniać wejścia na całej długości kawiarni (odsuwane lub składane panele szklane z likwidacją istniejącego ogrodzenia).

W zakresie systemu wentylacyjnego i ogrzewania pozostawia się pełną swobodę rozwiązań. Warunkiem pozostaje, aby zapewniały odpowiednie warunki temperaturowe i wymiany powietrza zarówno w sezonie letnim jak i zimowym. Do rozwiązania pozostaje forma ochrony wnętrza pawilonu przed nadmiernym nasłonecznieniem.

W zakresie formy wykończeń kawiarni, wykorzystując fakt budowy części podziemnej przykrytej stropem sięgającym promenady Plant należy zaproponować nową posadzkę w miejsce istniejącej drewnianej podłogi (deski). W wystroju wewnątrz kawiarni wskazane byłoby utrzymanie jej klimatu jednak sugeruje się wymianę całego zróżnicowanego umeblowania i wprowadzenie umeblowania nawiązującego stylowo do lat 60., czyli okresu powstania Galerii.

Kuchnia z zapleczem magazynowym winna być przeniesiona z istniejącej lokalizacji (parter "Drobnerówki", pom. nr 0.17) do części objętej rozbudową podziemną. Dostęp zaopatrzeniowy

do niej zapewniać powinny schody nowego zejścia przy elewacji frontowej (wejście "D") jednak z zastrzeżeniem jak w rozdz. 3.4.1. Alternatywą pozostaje dostęp przez obecne wejście "A" i przedłużenie otwartej klatki schodowej w foyer. Transport posiłków do pawilonu kawiarni winien odbywać się za pomocą mikro-windy towarowej pomiędzy poziomem piwnic a parterem.

Księgarnia z czytelnią

Istniejącą księgarnię zlokalizowaną obecnie na antresoli nad foyer należy przenieść do części objętej rozbudową podziemną (pod kawiarnią). Księgarnia dostępna byłaby nowym wejściem (wejście "D") wzdłuż elewacji frontowej (od strony Plant) z dostępem z parkingu zaopatrzeniowego przy istniejącym wejściu przy narożniku ul. Szczepańskiej (wejście "B"), jednak z zastrzeżeniem jak w rozdz. 3.4.1. Konieczne będzie także zapewnienie połączenia komunikacyjnego w poziomie piwnic z istniejącym budynkiem Galerii, zwłaszcza z pomieszczeniem biblioteki Galerii.

Z uwagi na brak dokładnych danych dotyczących przestrzeni, jaka możliwa będzie do uzyskania w ramach rozbudowy podziemnej należy przyjąć, że ostateczne rozwiązania architektoniczne wymagać będą rewizji założeń koncepcyjnych na etapie realizacji, równoległe z prowadzonymi wykopami przez archeologów.

3.5.4 Funkcje administracyjno-biurowe

Wymagania ogólne

Reorganizacja funkcjonalna przestrzeni administracyjno-biurowych polegać winna na jej koncentracji i przeniesieniu do historycznego budynku "Drobnerówki". Uwzględnienie wszystkich wymagań z tym związanych wymusza wykonanie dodatkowych poziomów w formie antresol, wykorzystując wysokości istniejących pomieszczeń na parterze i I piętrze, które w obu przypadkach można dodatkowo zwiększyć poprzez obniżenie poziomu stropu nad piwnicami (do zrównania z poziomem foyer) oraz poprzez częściowe lub całkowite odsłonięcie przestrzeni poddasza.

Główne wejście do części administracyjno-biurowej (do kontaktów zewnętrznych) winno być powiązane z foyer i wiązać się będzie z przebudową istniejącego przejścia i schodków do kawiarni, historycznie wtórnych. Dostęp do zamkniętej części biurowej należy zapewnić poprzez wejście z poziomu I piętra oraz poprzez ewentualne powiązania wewnętrzne.

Na wydzielone pomieszczenie z przeznaczeniem na magazyn druków i katalogów oraz archiwum Galerii proponuje się lokalizację w poziomie piwnic lub parteru.

Wymagania szczegółowe

- Sekretariat – lokalizacja z dobrym dostępem dla osób z zewnątrz i wszystkich pracowników, na parterze, dostępny z poziomu foyer. Pomieszczenie reprezentacyjne.

Wyposażenie: 2 stanowiska pracy, miejsce dla oczekujących gości, zamykane szafy na dokumentację (ok. 4-5), miejsce na profesjonalną drukarkę, miejsce z przegrodami na korespondencję przychodzącą i wewnętrzną pracowników, ukryta przestrzeń na ekspres do kawy, dystrybutor wody, filiżanki, etc., szafa ubraniowa oraz wydzielony magazyn na artykuły biurowe.

- Pomieszczenie gabinetu Dyrektora – lokalizacja musi zapewniać dobrą komunikację z sekretariatem, kierownikami i księgowością.

Wyposażenie: jedno stanowisko pracy i miejsce dla 4 osób przy ławie w wygodnych fotelach, szafa wnękowa zasuwana na dokumenty, szafa ubraniowa, część na rzeczy osobiste – może być w zwartej formie rozwiązane w sposób nieeksponujący ubrań i rzeczy osobistych.

- Pomieszczenia Działu programowego – lokalizacja w sąsiedztwie pomieszczenia gabinetu Dyrektora, sześć stanowisk pracy dla kuratorów, jedno stanowisko dla konserwatora do pracy biurowej, jedno stanowisko dla pracy czasowej (np. artyści, goście, stażysta) – razem 8 miejsc pracy.

Wyposażenie: regał zamykany na książki, szafa ubraniowa wspólna, szafy na dokumentację, części wydzielone dla każdego z pracowników, miejsce na drukarkę działową, szafki w biurkach dla każdego, spora część ściany z przeznaczeniem do pracy wspólnej, tj. tworzenia harmonogramów, planów, projektów i „burze mózgów” np. pomalowana farbą tablicową, układ pomieszczenia jako *open space* z przegrodami lub delikatne aranżacje ścianami działowymi.

- Pomieszczenie Kierownika ds. promocji – lokalizacja z dobrą komunikacją z gabinetem Dyrektora oraz w bezpośredniej lokalizacji działu promocji – rozwiązanie ze ściankami modułowymi tak, aby można było połączyć te dwa pomieszczenia lub rozdzielić (za wyjątkiem połączenia z gabinetem Dyrektora wydzielonym przegrodą stałą). Ewentualnie dostęp do pomieszczenia może odbywać się bezpośrednio z korytarza i z pomieszczenia Działu promocji – 1 stanowisko pracy.

Wyposażenie: duży regał na książki, szafa ubraniowa, szafa na rzeczy osobiste, regał na dokumentację.

- Pomieszczenia Działu promocji – lokalizacja w sąsiedztwie kierownika działu, sześć stanowisk pracy oraz stanowisko dla grafika.

Wyposażenie: przestrzeń robocza w postaci dużego stołu na narzędzia pracy (np. gilotynę) i dużą profesjonalną drukarkę, szafy na materiały promocyjne, szafa na mat. robocze, szafa na dokumentację, szafa ubraniowa, szufladowiec na plakaty min w formacie B1 i szafka na rzeczy osobiste dla każdego; biurko dla grafika mieszczące dwa monitory edycyjne z możliwością dostawienia do niego drugiego krzesła; wolna ściana na harmonogramy i zadania np. pomalowana farbą tablicową; układ pomieszczenia jako *open space* z przegrodami lub delikatne aranżacje ścianami działowymi.

- Pomieszczenia Działu księgowo-kadrowego – lokalizacja z dobrą komunikacją z gabinetem Dyrektora, Sekretariatem i Kierownikami, razem 3 stanowiska pracy.

Wyposażenie: dwa stanowiska wyposażone w większe biurka, jedno stanowisko standardowe, szafy (min. 5-6) na dokumentację księgową zamykane na klucz, miejsce na drukarkę; wydzielona część jako osobne pomieszczenie zamykana, z regałami na dokumentację niejawną, kasę i sejf – dostęp wyłącznie dla osoby uprawnionej.

- Pomieszczenie Kierownika administracyjno-wykonawczego – lokalizacja z dobrą komunikacją z gabinetem Dyrektora, 1 stanowisko pracy.

Wyposażenie: duży stół pełniący rolę biurka i jednocześnie miejsca do rozkładania dokumentacji technicznych z czterema krzesłami, zamykane regały na dokumentację (3 szafy), szafka na rzeczy osobiste, szafa ubraniowa, miejsce na drukarkę.

- Pomieszczenie Koordynatorów – lokalizacja z dobrą komunikacją z działem programowym i zespołem technicznym 3 stanowiska pracy.

Wyposażenie: drukarka, szafy na dokumentację (3 szt.), szafki na rzeczy osobiste, szafa ubraniowa, wolna ściana na harmonogramy i zadania np. pomalowana farbą tablicową.

- Pomieszczenie Zespołu technicznego – lokalizacja może się znaleźć poza budynkiem "Drobnerówki", łącznie 5 stanowisk pracy.

Wyposażenie: szafy na dokumentację (2 szafy), szafa (pięć drzwi jednoskrzydłowych – szuflady i półki) na sprzęt podręczny, wszystkie zamykane na klucz dla każdego, 3 regały otwarte na sprzęt, miejsce na drukarkę, wolna ściana na harmonogramy i zadania np. pomalowana farbą tablicową.

- Pomieszczenie archiwum
- Pomieszczenie serwerowni

3.5.5 Funkcje magazynowo-warsztatowe

Informacja ogólna o zbiorach Galerii

Magazyn dzieł sztuki Galerii Bunkier Sztuki służy przede wszystkim przechowywaniu dzieł należących do Kolekcji Galerii lub będących w jej depozycie. Przejściowo jest również wykorzystywany do przechowywania prac wypożyczanych przez Galerię na wystawy czasowe. Obecnie dzieła znajdują w wydzielonym ciągu pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 80 m². Powierzchnia użytkowa, uwzględniająca płaszczyzny regałów, półek i szuflad magazynu jest blisko dwa razy większa. Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową, która pozwoliłaby na bezpieczne przechowywanie i przenoszenie dzieł sztuki, przewyższa ok. trzykrotnie obecnie posiadaną. W projekcie przebudowy Galerii uwzględnienia wymagają jednak także dostosowanie gabarytów docelowego magazynu do sugerowanych poniżej rozwiązań magazynowych, z których tylko część była do tej pory stosowana, oraz dotychczasowy sposób użytkowania tego pomieszczenia w Galerii.

Kolekcja Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki liczy obecnie 361 obiektów wykonanych w różnych technikach, przy czym 44 dzieła to prace malarskie, 54 – fotografie, 25 – rysunki, 117 – grafiki, 3 – książki artystyczne, 16 – rzeźby, 18 – obiekty, 27 – instalacje, 46 – sztuka wideo i audio, 8 – performansy / spektakle i 2 – dzieła cyfrowe/internetowe. Znaczna część dzieł to prace wieloelementowe lub wielkoformatowe.

Projekt pomieszczeń magazynowych winien uwzględniać fakt, że Kolekcja Galerii powiększa się regularnie o nowe nabytki w ilości wynoszącej przeciętnie od 15 do 20 dzieł rocznie. Należy przewidzieć, że przynajmniej połowa dzieł nabywanych w ostatnich latach to prace wielkoformatowe. Pomieszczenie musi również spełniać funkcję magazynu tymczasowego dla dzieł prezentowanych na bieżących wystawach. Ze względów praktycznych wskazane jest

przewidzenie przestrzeni służącej w tym celu w części znajdującej się najbliżej wejścia i zapewnienie dostatecznej ilości miejsca na składowanie dodatkowych skrzyń transportowych na czas trwania wystaw.

Istotne jest ulokowanie wszystkich opisywanych w dalszej części pomieszczeń w bezpośrednim sąsiedztwie lub zapewnienie możliwości łatwej komunikacji pomiędzy nimi.

Wymagania szczegółowe

- Pomieszczenia magazynowe

Aktualny magazyn dzieł sztuki poza swoją podstawowym przeznaczeniem spełnia również inne funkcje. Przechowywane są w nim materiały pakowe, konserwatorskie oraz elementy wyposażenia ekspozycji, okazjonalnie służy również jako przestrzeń do pakowania dzieł sztuki i prowadzenia zabiegów konserwatorskich. Funkcje te powinny zostać rozdzielone w planie organizacji wnętrza Galerii. Magazyn dzieł sztuki powinien znajdować się w pomieszczeniu wyciemnionym.

Dla zapewnienia odpowiedniej do bieżących i przyszłych potrzeb powierzchni magazynowej i warsztatowej oraz planowanego innego (patrz: rozdz. 3.5.1 i 3.5.2), wykorzystania dotychczasowo zajmowanych do tego celu pomieszczeń w poziomie piwnic należy przyjąć nową ich lokalizację w dotychczasowej przestrzeni ekspozycyjnej piwnic (pom. nr -1.22). Dla efektywniejszego wykorzystania ich wysokości można przyjąć, że nieoryginalne przesklepienia podwieszane do stropu żelbetowego będą mogły być zlikwidowane.

- Pomieszczenia warsztatowe zespołu technicznego

Za optymalną lokalizację pomieszczeń warsztatu, w którym przygotowywane są elementy wystaw, oprawy etc. wskazuje się zespół pomieszczeń obok piwnic historycznego budynku "Drobnerówki" (grupa pom. nr -1.17 do -1.21). Sąsiadować one będą zarówno z pomieszczeniami magazynowymi dzieł sztuki i magazynu etalaży jak i nową windą towarowo-osobową, której lokalizacja wskazana została ze względu na ogólną dostępność w pn-wsch. narożniku historycznego budynku "Drobnerówki".

Pomieszczeniu warsztatowemu winno towarzyszyć pomieszczenie magazynowe materiałów budowlanych (m.in. na składowanie płyt gipsowo-kartonowych, drewnopochodnych oraz innych materiałów używanych przy aranżacjach przestrzeni ekspozycyjnych).

- Pomieszczenia do pakowania i konserwacji

Pomieszczenie do pakowania dzieł i przechowywania materiałów do tego celu oraz pracownia konserwatorska, powinny znajdować się w osobnych pomieszczeniach. Dla pomieszczenia przeznaczonego do pakowania i konserwacji wskazany jest dostęp światła dziennego. Warunek ten nie jest determinujący dla ich lokalizacji, o ile zapewnione zostanie właściwe oświetlenie sztuczne o analogicznych parametrach. Do przechowywania elementów ekspozycyjnych należy przewidzieć osobne pomieszczenie. Pomieszczenia te winny sąsiadować z pomieszczeniem magazynowym dzieł sztuki.

Szczegóły wyposażenia pomieszczeń magazynowych

Zróznicowanie technik, materiałów artystycznych zastosowanych w pracach z Kolekcji Bunkra Sztuki wiąże się z koniecznością dostawiania sposobów przechowywania do indywidualnych potrzeb poszczególnych obiektów. Jednocześnie, stosunkowo niewielka liczba dzieł

wchodzących w skład Kolekcji przemawia za wprowadzeniem zróżnicowanych systemów w obrębie jednego pomieszczenia magazynowego. Ulokowanie potrzebnych rozwiązań magazynowych i swobodnego dostępu do nich powinno być wzięte pod uwagę przy organizacji wnętrza.

Rysunki, grafiki, fotografie i inne prace na papierze nie posiadające oprawy wymagają przechowywania w pozycji poziomej, w przeznaczonych do tego celu regałach z szufladami – szafach archiwalnych. Przewidywane zapotrzebowanie na tego typu wyposażenie to przynajmniej pięć sztuk, przy czym chociaż dwie z nich powinny mieścić prace o dużym formacie (ok. 1,5 m²). Oprawione prace wykonane w wymienionych technikach, jak również fotografie na sztywnych podłożach mogą być przechowywane w indywidualnych bądź zbiorczych opakowaniach na regałach z półkami. Półki do indywidualnego przechowywania prac wymagają ukośnych przegród, służących do ich podparcia.

Dla obrazów i niektórych z oprawionych prac na papierze, przechowywanych obecnie w opakowaniach umieszczonych na podkładach bezpośrednio na podłodze lub na półkach z przegrodami, należy przewidzieć profesjonalny system przechowywania obiektów muzealnych, składający się ze stelaży z siatką dostępną z obydwu stron, umieszczonych na prowadnicach pozwalających na ich wysuwanie. Obecne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową takiego rozwiązania wynosi ok. 200 m² powierzchni siatkowej.

Rzeźby, obiekty i instalacje wymagają uwzględnienia systemu regałów z półkami, na których mogłyby być ustawiane bezpośrednio lub w przeznaczonych dla nich opakowaniach. Należy również przewidzieć miejsce na ustawienie niskich podestów, na których powyżej poziomu podłogi mogłyby być przechowywane prace wielkogabarytowe. Szacowana powierzchnia potrzebna aktualnie na odpowiednie rozlokowanie posiadanych prac to ok. 150 m² powierzchni półek.

Dla prac wykorzystujących media cyfrowe, do których należą również dzieła audiowizualne należące do Kolekcji, należy zapewnić przestrzeń do przechowywania nośników i ewentualnych sprzętów dedykowanych poszczególnym pracom. Sposób ich magazynowania nie wiąże się jednak z potrzebą wprowadzania odmiennych rozwiązań systemowych w stosunku do uprzednio wymienionych, a pod względem planowania przestrzeni magazynu mają one niewielki udział.

3.5.6 Funkcje socjalne

Pomieszczenia socjalne

W ramach koncepcji architektonicznej należy zaprojektować dla personelu Galerii zespoły pomieszczeń socjalnych oddzielnie dla pracowników administracyjno-biurowych (w budynku "Drobnerówki") i osobno dla pracowników personelu pomocniczego (pracownicy techniczni, sprzątający, ochrona). Pomieszczenia te winny zapewniać możliwość przebrania się i pozostawienia odzieży w zamykanych szafkach oraz przygotowania i konsumpcji posiłków. Dla personelu obsługi wystaw należy zapewnić miejsca na ubrania w ilości 12 szafek.

Toalety

W całym budynku w zakresie zarówno jego przebudowy jak i rozbudowy z nadbudową należy dokonać kompleksowej przebudowy węzłów sanitarnych zgodnie z zapotrzebowaniem wyliczonym na podstawie danych o ilości personelu Galerii jak i odwiedzających.

Toalety winne być dostępne na każdym poziomie Galerii. W miarę możliwości na każdym poziomie (obowiązkowo na poziomie parteru i w piwnicach) powinna znaleźć się wydzieloną toaleta dla osób niepełnosprawnych. Przy bloku toalet na parterze należy przewidzieć odpowiednio wyposażone pomieszczenie do przewijania małych dzieci. Może ono być ewentualnie połączone z toaletą dla osób niepełnosprawnych.

W części podziemnej Galerii jedna z toalet winna być wyposażona dodatkowo w natrysk.

Ponadto niezbędne jest zaprojektowanie osobnych toalet w pawilonie kawiarni (patrz: rozdz. 3.5.3.) oraz w jej zapleczu kuchennym.

3.5.7 Funkcje techniczno-instalacyjne

Pomieszczenia przyłączeniowo-instalacyjne

Zgodnie z planowanymi zmianami w systemie zaopatrzenia w media oraz zmianami w układzie instalacji wewnętrznych należy zaprojektować pomieszczenia przyłączy oraz przeznaczone dla urządzeń technicznych, Wielkość i lokalizacja tych pomieszczeń winna spełniać warunki dobrej dostępności i obsługi technicznej bezkolizyjnej z innymi funkcjami Galerii. W związku z możliwością podłączenia budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej planowana jest likwidacja istniejącej kotłowni gazowej, a w konsekwencji także całkowita likwidacja gazu w budynku. Należy zatem przewidzieć odpowiednie do wymagań technologicznych lokalizacje pomieszczeń wentylatorowni, wymiennikowni oraz przebudowę istniejących przyłączy wodnych i kanalizacyjnych.

Odpady

Budynek Galerii mieści kilka funkcji, których specyfika wymaga zapewnienia miejsca do gromadzenia segregowanych odpadków. W ramach koncepcji architektonicznej należy zaprojektować powiększenie istniejącego na parterze śmietnika w taki sposób, aby odpadki powstające w związku z działalnością Galerii oraz kawiarni mogły być gromadzone osobno. Nowe pomieszczenia powinny być zlokalizowane w rejonie obecnego śmietnika, zapewniać wygodny dostęp od wewnątrz i od zewnątrz (dostęp do wywozu śmieci poprzez ustaloną służebność na działce nr 326 – posesja przy ul. Szewskiej 27, wejście "C"). Nowe pomieszczenia powinny być wyposażone we wspólną służbę od strony Galerii oraz skuteczną wentylację.

3.5.8 Komunikacja wewnętrzna

Komunikacja pionowa

Głównym problemem Galerii jest brak systemu dróg ewakuacyjnych, w tym klatek schodowych zgodnych z obowiązującymi przepisami ochrony p-poż. oraz uniwersalnej windy odpowiadającej zarówno potrzebom transportu dużych gabarytowo eksponatów i materiałów, jak i celom osobowym.

Zmiany w powyższym zakresie winny być wprowadzone odpowiednio do zaleceń zawartych w załączonej opinii [zał. nr 06], która nie wyklucza innych rozwiązań, po warunkiem spełnienia warunków obowiązujących przepisów. Jako optymalną lokalizację (praktycznie jedyną nie zaburzającą obecnego układu przestrzeni ekspozycyjnych i planowanego segmentu administracyjno-biurowego) przyjmuje się dotychczasową powiększoną o powierzchnię

zajmowaną przez istniejący szyb windy towarowej i wc (pom. nr -1.01 – -1.03 w poz. piwnic oraz odpowiednie na wyższych kondygnacjach).

Nowy szyb windy towarowo-osobowej winien obsługiwać wszystkie poziomy Galerie, w tym zapewniać dostęp do części administracyjno-biurowej (z ewentualnym wyłączeniem antresol). W wyniku przeprowadzonej analizy dostępności za optymalną lokalizację nowego szybu przyjęto pn-wsch narożnik historycznego budynku "Drobnerówki" jako spełniający na poszczególnych poziomach warunki dostępności do części ekspozycyjnej, magazynowej i administracyjno-biurowej (z wykorzystaniem trójstronnego otwierania drzwi). Wiązać się to będzie z częściowym zajęciem powierzchni obecnych pomieszczeń na wszystkich poziomach (pom. nr -1.14, 0.17, 0A.8, 1.11, 1.12). Wskazane byłoby zastosowanie drzwi szklanych w przypadku wyjść wprost do przestrzeni ekspozycyjnej. Szyb windy od strony części administracyjno-biurowej winien zapewniać właściwą izolację akustyczną i nie powinien być przeszkłony. Szczegółowe wymagania dot. wymiarów windy są determinowane gabarytami eksponatów i zostały podane w osobnym rozdziale (rozd. 3.5.5).

W ramach koncepcji należy rozwiązać także kwestię komunikacji pionowej w formie otwartych klatek schodowych pomiędzy poziomami I piętra (istniejącego) i II piętra (projektowanego). Mogą to być zarówno kontynuacje istniejących jak i inne rozwiązania, pod warunkiem niezaburzania w istotny sposób możliwości ekspozycyjnych. należy także rozważyć możliwość budowy zejścia otwarta klatką schodową z poziomu foyer do poziomu piwnic przy likwidacji dotychczasowej lokalizacji zespołu toalet (grupa pom. nr 0.07 – 0.12).

Komunikacja pozioma

Poza niewielkimi zmianami dotyczącymi zmian w wyodrębnionych blokach pomieszczeń wokół foyer czy administracyjno-biurowego na poziomach parteru oraz I piętra komunikacja pozioma związana jest przede wszystkim z przestrzenią ekspozycyjną, która nie ulegnie istotnym zmianom.

Poważniejsze zmiany nastąpią w poziomie piwnic jako konsekwencja ich przebudowy oraz rozbudowy o część podziemną na zewnątrz istniejącego budynku Galerie. W tym przypadku należy zapewnić odpowiednie powiązania korytarzami pomiędzy zapleczem kuchennym kawiarni i księgarni z biblioteką a częścią audio-wizualną, nową klatką schodową ewakuacyjną z dojściem do pomieszczeń śmietnika (patrz: rozdz. 3.5.7). Szerokości korytarzy i przejść powinny uwzględniać wszystkie potrzeby w tym zakresie, w tym wynikające z lokalizacji w części podziemnej pozostałych pomieszczeń technicznych, toalet i innych wynikających z potrzeb i programu. Całość należy zaprojektować także z uwzględnieniem możliwości realizacji sugerowanego dodatkowego, wejścia zewnętrznego (wejście "D") zapewniającego niezależny dostęp spoza obecnego budynku Galerie do funkcji takich jak: księgarni z biblioteką i czytelnią oraz sala dydaktyczno-konferencyjna (patrz: rozdz. 3.5.2) oraz do celów zaopatrzeniowych zaplecza kuchennego kawiarni (patrz: rozdz. 3.5.3).

Komunikacja pozioma związana z obsługą części magazynowo-konserwatorsko-warsztatowej powinna uwzględniać łatwy dostęp do nowej lokalizacji windy. Należy zwrócić uwagę na możliwość wykorzystania do tego celu istniejącego korytarza (ciąg pom. nr -1.24 – -1.29) biegnącego równolegle do pomieszczeń związanych z tą funkcją przy jednoczesnym wykorzystaniu go na dodatkową funkcję ekspozycyjną w przejściu pomiędzy klatkami schodowymi i salą multimedialną.

3.6. Instalacje wewnętrzne i przyłączeniowe

W ramach konkursowej koncepcji projektowej należy przedstawić założenia projektowe obejmujące lokalizację wszelkich urządzeń instalacyjnych, przyłączeniowych, zabezpieczenie niezbędnych powierzchni i przejść w konstrukcji budynku z uwzględnieniem poniższego wykazu przewidzianych do zaprojektowania na dalszym etapie projektów budowlanego i wykonawczego.

3.6.1. Instalacje podstawowe

Dla całego budynku Galerii należy przewidzieć rozwiązanie wszystkich niezbędnych instalacji w zakresie wynikającym z potrzeb funkcjonalnych, tj.:

- a) instalacje elektryczne;
- b) instalacje wodne i kanalizacyjne;
- c) instalacje klimatyzacyjne, wentylacyjne i grzewcze;
- d) instalacje systemów ochrony p-poż.

Wymienione instalacje należy zaprojektować zgodnie z wymaganiami wynikającymi z założeń do programu funkcjonalno-użytkowego jaki i wynikającymi z obowiązujących przepisów.

W ramach koncepcji winna być przedstawiona propozycja nocnej iluminacji budynku Galerii, która winna obejmować oświetlenie zewnętrzne podkreślające a zarazem wykorzystujące walory architektury Bunkra Sztuki, z uwzględnieniem planowanych zmian związanych z kawiarnią "Bunkier Cafe".

3.6.2. Instalacje specjalistyczne

Ponadto, zgodnie ze współczesnymi standardami wyposażenia tego typu obiektów należy w projekcie przewidzieć rozwiązanie następujących systemów instalacyjnych dla potrzeb Galerii:

- a) Sieć komputerowa wewnętrzna;
- b) System zarządzania budynkiem (BMS);
- c) System sterowania oświetleniem i system oświetlenia DMX;
- d) Systemy teletechniczne: CCTV, DSO, KD, SAP, ST, SSWiN;
- e) System centralnego sterowania ekspozycją – oświetlenie i multimedia;
- f) System strukturalny dla przestrzeni ekspozycyjnych.

dr inż. architekt Wojciech Wicher

Kraków, 29.05.2016 r.